

**Připomínky Asociace pracovníků pedagogicko-psychologických poraden, z.s.,
k návrhu parametrizace asistenta pedagoga**

ApPPP vnímá pozitivně snahu MŠMT vytvořit stabilnější, předvídatelnější a systémově ukotvený model podpory škol prostřednictvím parametrizace asistenta pedagoga, který má potenciál snížit administrativní náročnost stávajícího systému a posílit odpovědnost škol za organizaci podpory žáků. Současně však považujeme za důležité upozornit, že navrhovaná změna představuje jednu z nejvýznamnějších systémových úprav v oblasti podpůrných opatření za poslední období a zásadním způsobem ovlivní fungování škol, školských poradenských zařízení i samotný systém podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

V souvislosti s navrhovaným termínem účinnosti však vyjadřujeme obavu, zda bude k dispozici dostatečný časový prostor pro vytvoření potřebných metodických materiálů, nastavení jednotných postupů, úpravu souvisejících procesů, proškolení všech dotčených aktérů a zajištění bezpečného přechodu na nový systém. Domníváme se, že úspěšná implementace takto zásadní změny vyžaduje nejen kvalitní legislativní ukotvení, ale také dostatečně dlouhé implementační období.

Současně se domníváme, že některé části návrhu by si zasloužily podrobnější rozpracování a metodické ukotvení, aby bylo možné v plném rozsahu naplnit deklarované cíle reformy a současně zachovat dostupnost podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, stabilitu poradenského systému a právní jistotu všech účastníků vzdělávacího procesu.

Za nezbytné považujeme jednoznačně vyjasnit postavení asistenta pedagoga po účinnosti navrhované právní úpravy. Asistent pedagoga je i nadále výslovně uveden mezi podpůrnými opatřeními podle § 16 odst. 2 školského zákona. Školská poradenská zařízení budou i podle navrhované novely nadále odborně posuzovat potřebnost tohoto podpůrného opatření a stanovovat rozsah i obsah činnosti asistenta pedagoga v souladu se vzdělávacími potřebami konkrétního žáka. Z předloženého návrhu však není zřejmé, na základě jaké právní konstrukce přestává být asistent pedagoga podpůrným opatřením, pokud je i nadále jako podpůrné opatření výslovně zakotven ve školském zákoně. Navrhovaná právní úprava ve skutečnosti naruší odborné posuzování potřeby asistenta pedagoga ani doporučování jeho činnosti školskými poradenskými zařízeními. Ruší pouze jejich povinnost stanovit výši finančních prostředků poskytovaných škole prostřednictvím normované finanční náročnosti.

Domníváme se proto, že deklarované významné snížení administrativní náročnosti nebude v praxi naplněno. Rozhodující odborné činnosti školských poradenských zařízení zůstávají zachovány a administrativní zátěž spojená s odborným posouzením, vydáváním doporučení, jejich odůvodňováním, projednáváním se zákonnými zástupci i následnými revizemi bude přetrvávat. Doporučujeme proto tuto část návrhu legislativně i metodicky jednoznačně vyjasnit, aby nevznikaly rozdílné výklady při jeho aplikaci.

Za velmi problematickou považujeme navrhovanou možnost zahájení revize bez podání žádosti. Z předloženého návrhu není zřejmé, kdo bude oprávněn takovou revizi iniciovat, na základě jakých kritérií budou případy vybírány ani jaká procesní práva budou mít zákonní zástupci

a samotní klienti. Není rovněž dostatečně vyjasněno, zda bude v těchto případech zachován princip informovaného souhlasu s poradenskými úkony a jak bude zajištěna ochrana práv dítěte. Domníváme se, že takto formulované ustanovení vytváří prostor pro právní nejistotu a může narušovat důvěru klientů v poradenský systém. Požadujeme proto jednoznačné legislativní vymezení oprávněných subjektů, důvodů a postupu revizního řízení. Bez těchto záruk doporučujeme od navrženého řešení ustoupit.

Za problematické považujeme také dopady navrhovaného systému na malé školy a některé školy neveřejných zřizovatelů. Z dostupných podkladů není zřejmé, jak budou řešeny situace, kdy se ve škole s nízkým počtem žáků objeví dítě s vysokou potřebou podpory. V současné podobě návrhu nelze vyloučit vznik nerovností v přístupu ke vzdělávání a k podpůrným opatřením. Doporučujeme proto doplnit mechanismus, který umožní individuální řešení mimořádných případů bez ohledu na velikost školy nebo její zřizovatele.

Přestože rozumíme snaze o systémové nastavení podpory, návrh dostatečně neřeší situace, kdy parametrizační model nebude odpovídat skutečným potřebám konkrétní školy nebo konkrétního žáka.

Za důležitou považujeme rovněž otázku vymezení přímé pedagogické činnosti podle navrhovaného znění § 23 zákona č. 563/2004 Sb. Text není dostatečně jednoznačný a není zřejmé, zda se nová úprava vztahuje pouze na pracovníky škol, nebo také na odborné pracovníky školských poradenských zařízení. Současně upozorňujeme, že použitá terminologie neodpovídá plně současné struktuře odborných pozic v poradenském systému. Žádáme proto jednoznačné legislativní vyjasnění rozsahu působnosti navrhovaného ustanovení.

V důvodové zprávě je opakovaně deklarováno posílení metodického vedení škol ze strany školských poradenských zařízení. Tento záměr považujeme za správný a dlouhodobě potřebný. Současně však návrh neobsahuje žádnou konkretizaci rozsahu těchto činností, způsobu jejich financování ani personálního zabezpečení. Z pohledu poradenské praxe je nezbytné zdůraznit, že metodické vedení škol nelze rozšiřovat bez odpovídajícího navýšení personálních kapacit PPP a SPC. Doporučujeme proto jasně definovat očekávaný rozsah metodické podpory.

Dále upozorňujeme na absenci přechodných ustanovení. Návrh neřeší, jak bude naloženo s doporučeními na asistenta pedagoga vydanými podle stávající právní úpravy, zda zůstanou v platnosti po dobu své účinnosti a jakým způsobem bude probíhat přechod na nový systém. Tato nejistota může vést k rozdílnému výkladu mezi jednotlivými kraji, školami i školskými poradenskými zařízeními. Požadujeme proto doplnění jednoznačných přechodných ustanovení, která zajistí právní jistotu školám, rodičům i samotným žákům.

Za důležitou považujeme rovněž otázku zohlednění žáků zařazovaných do třetího a do čtvrtého stupně podpůrných opatření. Praxe školských poradenských zařízení ukazuje, že interpretace kritérií pro zařazení do jednotlivých stupňů podpory není v celé republice jednotná. Pokud mají být tato data nově využívána jako jeden z parametrů financování, je nezbytné vytvořit jednotnou metodiku a zajistit srovnatelnost poradenské praxe napříč regiony. V opačném případě hrozí, že parametrizační systém bude vycházet z rozdílně nastavených vstupních podmínek.

Za nezbytné považujeme rovněž jednoznačně metodicky i legislativně vymežit pojem „převažující stupeň podpůrných opatření (PO)“, který má nově představovat jeden z klíčových parametrů financování. Současná právní úprava ani metodické materiály jednoznačně nestanovují způsob jeho určení, což v praxi vede k rozdílným postupům školských poradenských zařízení. Část poradenských zařízení vychází při stanovení převažujícího stupně PO

z nejnáročnějšího opatření ve skladbě doporučených PO, jiná ho označují jako stupeň, který je v celkové skladbě doporučených podpůrných opatření zastoupen nejčastěji. Další interpretační nejednotnost vzniká v situacích, kdy lze vzhledem ke vzdělávacím potřebám žáka doporučit asistenta pedagoga ve vyšším stupni podpůrných opatření, než odpovídá stupni ostatních doporučených podpůrných opatření. Ani v těchto případech není jednoznačně stanoveno, zda má být za převažující stupeň PO považován stupeň odpovídající asistentovi pedagoga, nebo stupeň vyplývající z převahy ostatních podpůrných opatření. Pokud má být převažující stupeň podpůrných opatření nově využíván jako významný parametr financování škol, je nezbytné tuto problematiku jednoznačně legislativně i metodicky upravit. Bez sjednocení výkladových pravidel nelze zajistit srovnatelnou poradenskou praxi napříč republikou ani rovné podmínky financování jednotlivých škol.

V neposlední řadě doporučujeme, aby před plošným zavedením parametrizace bylo provedeno důkladné vyhodnocení jejích dopadů. Vhodným řešením by byla odložená účinnost této právní úpravy. Pozornost by měla být věnována zejména dopadům na dostupnost podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, na fungování malých škol, na podporu sociálně znevýhodněných žáků a na administrativní zátěž škol a školských poradenských zařízení, která se z našeho pohledu téměř nesníží.

Jsmes přesvědčeni, že parametrizace může přinést pozitivní změny pouze za předpokladu, že budou dostatečně ošetřeny uvedené odborné, právní a organizační otázky a že bude zachován princip individualizované podpory vycházející z odborného posouzení vzdělávacích potřeb konkrétního dítěte.

Za ApPPP

Mgr. Jana Hlavová, předsedkyně, členka Rady za Liberecký kraj, ředitelka PPP Liberec.

Mgr. Ladislav Smékal, MBA, DBA, místopředseda, člen Rady za PPP neveřejných zřizovatelů, ředitel KPPP Brno.

Mgr. Soňa Baldrmannová, místopředsedkyně, členka Rady za Jihomoravský kraj, zástupce ředitele PPP Brno.

Mgr. Soňa Holá, členka Rady za Královéhradecký kraj, ředitelka PPP Královéhradeckého kraje.

Mgr. Pavel Kantor, člen Rady za Moravskoslezský kraj, ředitel PPP Karviná.

Mgr. Monika Němečková, členka Rady za Zlínský kraj, ředitelka PPP Zlín.

PhDr. Irena Příkazská, členka Rady za Plzeňský kraj, ředitelka PPP Plzeňského kraje.

Mgr. Jitka Svátková, členka Rady za Středočeský kraj, vedoucí pracoviště Říčany v PPP Středočeského kraje.

Mgr. Jaroslava Stolařová, členka Rady za Prahu, zástupce ředitelky PPP pro Prahu 9.

PhDr. Andrea Šmejdová, členka Rady za Pardubický kraj, zástupce ředitele PPP Pardubice.

Mgr. Ingrid Štroblová, členka Rady za Ústecký kraj, ředitelka PPP Ústeckého kraje

Mgr. František Štefek, člen Rady za Olomoucký kraj, ředitel PPP a SPC Olomouckého kraje.

Mgr. et Mgr. Kateřina Štěpánková, členka Rady za Karlovarský kraj, ředitelka PPP Karlovy Vary.

PhDr. Věra Trávníková, členka Rady za kraj Vysočina, ředitelka PPP a SPC Vysočina.

Mgr. Pavel Vácha, člen Rady za Jihočeský kraj, ředitel PPP České Budějovice.